

Vergaderjaar 2023–2024

24 587

Justitiële Inrichtingen

28 741

Jeugdcriminaliteit

Nr. 940

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR RECHTSBESCHERMING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 april 2024

Hierbij informeer ik uw Kamer over de stand van zaken van het capaciteitstekort in de justitiële jeugdinrichtingen (hierna: JJI's), de recente ontwikkeling daarin en de keuze die ik daarin maak.

Jongvolwassenen in het gevangeniswezen

Omdat de JJI's kampen met een capaciteitstekort is het al langere tijd nodig om bij plaatsing van jongvolwassenen uit te wijken naar het gevangeniswezen. Ik heb uw Kamer eerder laten weten dat dit sinds de zomer alleen wordt gedaan als aan een aantal uitgangspunten wordt voldaan, waaronder: als het een jongvolwassene in preventieve hechtenis¹ betreft zonder specialistische zorgbehoefte.² Sinds de tijdelijke RJJI-locatie Horsterveen in de zomer van 2023 vanwege een lekkage is weggefallen, is het capaciteitstekort van de JJI's groter geworden.³ Vanaf dat moment worden jongvolwassenen die niet in een JJI terecht kunnen, zoveel mogelijk op een speciaal daarvoor ingerichte Huis van Bewaring-afdeling (HvB) in Justitieel Complex Zeist (hierna: JC Zeist) geplaatst. Daar is het dagprogramma omgeven met extra waarborgen, zoals educatieve activiteiten en de aanwezigheid van een orthopedagoog.⁴

In de afgelopen maanden zit deze afdeling in JC Zeist op momenten vol, waardoor jongvolwassenen ook op andere plekken in het gevangeniswezen geplaatst moeten worden. In de bijlage bij deze brief heb ik cijfers hierover opgenomen. Sinds oktober 2023 zijn maandelijks tussen de 4 en 17 jongvolwassenen in het gevangeniswezen geplaatst (op andere plekken dan JC Zeist). Het gaat daarbij niet meer uitsluitend om jongvolwassenen in preventieve hechtenis, ook jongvolwassen arrestanten

¹ Bij wie de Officier van Justitie voornemens is om toepassing van het jeugdstrafrecht te vorderen.

² Kamerstukken II 2022/23, 24 587, nr. 881.

³ Kamerstukken II 2022/23, 24 587, nr. 914.

⁴ Kamerstukken II 2023/24, 24 587, nr. 927.

worden in het gevangeniswezen geplaatst.⁵ Vanwege de capaciteitsdruk worden ook jongvolwassenen met een specialistische zorg- en/of beveiligingsbehoefte af en toe in het gevangeniswezen (bijvoorbeeld in een Penitentiair Psychiatrisch Centrum of Beheers Problematische Gedetineerden-afdeling) geplaatst. Voorheen gebeurde dit voornamelijk als dit vanwege een zorg- en/of beveiligingsbehoefte van de betrokkene nodig was. Hier krijgen zij de zorg en beveiliging die zij nodig hebben.

Extra afdeling voor jongvolwassenen

In de aangenomen motie van Kamerlid Ceder wordt de regering verzocht om zeer terughoudend om te gaan met het plaatsen van deze groep jongvolwassenen in een penitentiaire inrichting (PI) en wanneer hier toch toe wordt overgegaan, dit enkel beperkt en kortdurend te doen, en zich in ieder geval in te spannen om te borgen dat wanneer deze groep toch in een PI wordt geplaatst, dit gebeurt in een specifieke jongvolwassenengroep met op deze groep afgestemde begeleiding, scholing en een op deze groep afgestemd regime.⁶

Net als uw Kamer hecht ik er veel waarde aan om, in het belang van deze jongvolwassenen, terughoudend om te gaan met het plaatsen van deze groep jongvolwassenen in een PI. Daarom heb ik de Dienst Justitiële Inrichtingen gevraagd een extra afdeling in het gevangeniswezen vrij te maken voor de jongvolwassenen die niet in JJI's of in JC Zeist kunnen worden geplaatst. Ik ben mij ervan bewust dat dit extra druk veroorzaakt op de capaciteit van het gevangeniswezen, dat toch al zwaar belast is. Ik informeer uw Kamer zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk in juni, over de locatie van de extra afdeling en de termijn en wijze waarop deze afdeling kan worden gerealiseerd.

Uitgangspunten

De capacitaire en personele noodsituatie dwingt ertoe de eerder met uw Kamer gedeelde uitgangspunten voor plaatsing in JC Zeist deels te versmallen voor deze extra afdeling.⁷ Er worden alleen jongvolwassenen (18+) geplaatst die in een JJI geplaatst hadden moeten worden. Zij worden, als de capaciteit dit toelaat, overgeplaatst naar JC-Zeist of naar een JJI.⁸ Op de extra afdeling geldt het regime van een HvB⁹ en worden deze jongvolwassenen samen geplaatst. Evenals voorheen blijft de mogelijkheid bestaan om jongvolwassenen op basis van een specifieke zorg- en/of beveiligingsbehoefte elders in het gevangeniswezen te plaatsen (bijvoorbeeld in een Penitentiair Psychiatrisch Centrum). Bij plaatsing op de extra afdeling hanteert de divisie Individuele Zaken de aanwezigheid van een bijzondere zorgvraag, gewelddadig gedrag en/of suïcidaliteit dan ook als contra-indicatie. De uitgangspunten die ik eerder

⁵ Arrestanten zijn personen die eerder een straf, boete of maatregel opgelegd hebben gekregen en zich daaraan hebben onttrokken. Het gaat hierbij om arrestanten die zijn bestraft volgens het jeugdstrafrecht.

⁶ Kamerstukken II 2022/23 24 587, nr. 893.

⁷ Kamerstukken II 2022/23 24 587, nr. 921: 1. Alleen jongvolwassenen, in preventieve hechtenis bij wie de Officier van Justitie voornemens is om het jeugdstrafrecht te vorderen 2. Jongvolwassenen met een specialistische zorgbehoefte worden niet in een HvB geplaatst 3. Als de preventieve hechtenis wordt omgezet in een jeugddetentie of PIJ-maatregel, of als de capaciteit van de JJI dit toelaat, wordt een (in een HvB geplaatste) jongvolwassene naar een JJI overgeplaatst 4. Waar mogelijk worden jongvolwassenen samen geplaatst 5. Als plaatsing noodzakelijk is, vallen jongvolwassenen onder het reguliere regime van een HvB. Wel wordt het dagprogramma, binnen de mogelijkheden van DJI, aangevuld met een aantal elementen (zoals educatie en de aanwezigheid van een orthopedagoog).

⁸ Gemiddeld zijn er tussen de 6 en 10 overplaatsingen per maand vanuit het gevangeniswezen naar een JJI of JC Zeist.

⁹ Artikel 9, lid 2, sub h, Pbw.

met uw Kamer deelde blijven onverkort van toepassing op de afdeling voor jongvolwassenen in JC Zeist.

Capaciteitsuitbreiding voor de lange termijn

Ondertussen werkt de DJI door aan de reeds geplande gefaseerde capaciteitsuitbreiding van de JJI's.¹⁰ Ik verwacht dat deze uitbreiding over een half jaar dusdanig gevorderd is dat, bij gelijkblijvende instroom, het plaatsen van jongvolwassenen in het gevangeniswezen vrijwel niet meer nodig zal zijn. Ook de opening van de extra afdeling betreft dus een tijdelijke noodmaatregel om de tussengelegen periode te overbruggen.

De Minister voor Rechtsbescherming,
F.M. Weerwind

¹⁰ Kamerstukken II 2022/23 28 741, nr. 921.